

Gure aldizkaria Euskararen “bidean”

Paulo Agirrebaltzategi

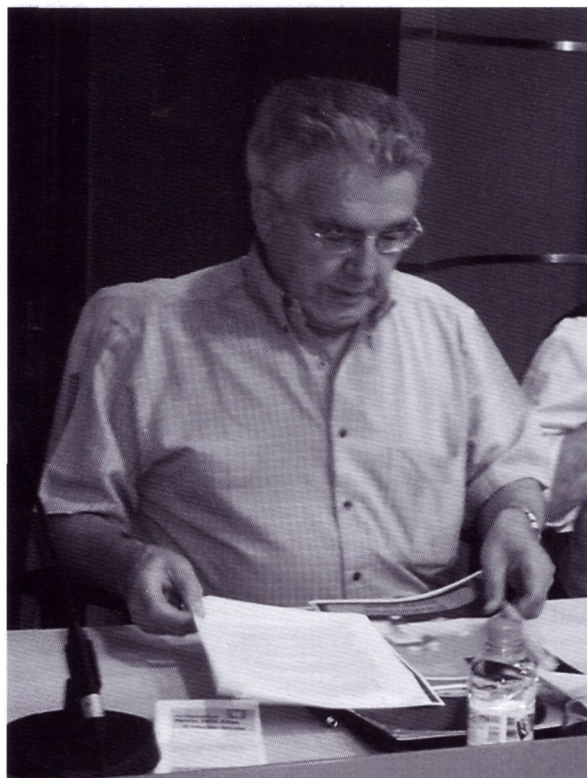
Herria-2000-Elizak bere 30 urteak ospatu berriak ditu Gasteizen (maiatza 11-14): elkarretarátzeak, mahainguruak, hitzaldiak. Solasaldietako baten titulua hauxe zen: “*Euskal nortasunaren alde*”... Gure aldizkariak 30 urteotan euskal nortasunaren alde egindakoa, alegia. Alde askotatik azter daiteke, ordea “*euskal nortasuna*”: lurraldea, egitura ekonomikoa, erakuntza sozial eta komunitarioa, kultur konfigurazioa eta adierazpenak, etab. Eta bereziki azter daiteke “*euskal nortasuna*”, beronen adierazgarri nagusia eta beronen ezaugarri nabariena den EUSKARAREN aldetik. Hortixe jo zuen Gasteizko solasaldiak, eta han esandakoren batzuk bildu ditugu hona aldizkariaren irakurlearentzat.

Honako galdera honi erantzun beharko genioke, beraz: Zein ekarpen egin du gure aldizkariak 30 urteotan Euskara sendotzen, zabaltzen eta gartzten gure Herrian. Aldizkari idatzi elebiduna da H-2000-E, Euskal Herrian, eta bere eragina du –aldekoa ala kontrakoa– euskararen normalkuntzan: horri buruzko jarrera eta iritzien bidez, eta batez ere horren erabileraren bidez.

Euskal nortasunaren –eta, beraz, euskararen– alde jokatu eta eragin duela adierazten du, besterik gabe, solasaldiaren tituluak berak. Aldizkariaren barrutik begiratuta, zera galdetu beharko dugu orduan: Zein asmo eta helburu izan zituen horrek bere sorrerakoan eta ondoren euskararen alde, eta nola bete dituen horiek 30 urteko historian.

Aldizkariaren aurreproiektuak bazuen ataltxo bat, “*Sobre el uso del idioma*”: aldizkari elebiduna izanik, gaztelaniaren eta euskararen erabileran neurri ona –dosificación– bilatuko zuela, zioen; bi irizpide hauen arabera: “el servicio a nuestros lectores y el apoyo debido a nuestro ancestral idioma”.

Hasiera hartan galdeketa idatzia zabaldu zuten aldizkariaren sustatzaileek; eta horren sarreran honako baieztapen adierazgarri hau dago: “... *Euskal Herria oso-osoan hartzen da [aldizkarian]: ipar eta hego. Horrez gero, esan gabe doa, hizkuntzari dagokionez, Euskal Herriaren komunikabidez euskara ematen dela: ez espainolak eta ez frantsesak baitu batuko Euskal Herria, euskarak baizik*”. Beraz Euskal Herriaren eraikuntzaren aldeko apustuari lotzen dio aldizkariak euskara.

Paulo Agirrebaltzategi.

Eraikuntza horretan aldizkariak euskarari eta euskal kulturari ematen dion pisuaren adierazgarri izan daitezke agian horiei buruz argitaratu dituen zenbaki espezifiko monografikoak. Lau dossier argitaratu ditu euskarari buruz hogeita hamar urteotan: “*Euskararen berri onak*” (61. zenb., 1984), “*Euskararen egoera eta irtenbideak*” (88. zenb., 1987), “*Euskara eta euskal kultura*” (110. zenb., 1990) eta “*Kulturaz eta euskal kulturaz*” (131. zenb., 1993). Euskal kulturako alor bereziei buruz, berriz, honako dossier hauek behintzat nabarmen genitzake: “*Escuela y sociedad en Euskal Herria*” (106. zenb., 1989), “*Kulturantzatasuna Euskal Herrian*” (188. zenb., 2003) eta “*Euskal Curriculum*” (208. zenb., 2007).

Euskararen erabilerari, aldizkariarenari, dagokionez, hori kaleratu eta laster agertu zen iritzi kritikorik, eta hona ekartzea baliozkoa dela uste dut; orduko Jaunaren Deia euskarazko aldizkaritik zertorren. Pozik eta itxaropentsu hartu zuen hark aldizkari berria, baina hona kritika eta itxaropena, aldi berean adierazita: “Euskal kultura zapalduaren

aurrean profetiko izateak, kultura horri ahalik toki gehiena ematea eskatzen diola uste dut. Kezka hori garbi ageri da aldizkarian, baina oraindik euskarak erdararen ondoan leku txikia du. Taktika arazoa ote? Tentua? Zuhurtasuna? Ziur nago, Kristau elkarreetan euskal kulturaren giroa errotu eta sendotzen doan heinean, euskarak toki zabalagoa izanen duela aldizkari eder honetan. Lehenbailehen gerta dadila”.

Dosiaren, neurriaren kontua, beraz. Eta horretan amaigabeko eztabaida luza ahal izango genuke, aldizkariak euskarari leku handiegia ematen diola uste dutenen eta horren erabilera murriztegia egiten duela uste dutenen artean. Aldizkariaren erredakzio-taldearen bileretan maiz samar agertu izan da kezkarik, euskararen erabilera murriztegia zela salatuz eta horren tratamendua hobetzeko irizkiak eskainiz

“Tenemos mucho que agradecer a tanta gente tan valiosa, tan desinteresada, tan abnegada, tan comprometida, de tanta categoría humana, que nos ha enseñado y aportado tanto, siendo o no del colectivo. Eskerrik asko. Pero también queremos pedir perdón por tantos fallos como seguramente hemos tenido en estos años.”

Aldizkariaren zenbaki bakoitzean zenbat orrialde eman euskarazko testuei: horrelako irizpide aritmetikotan ez da inoiz ibili aldizkaria. Eta zera bilatu izan du bereziki: monografia guztietan euskarazko artikulu bat baino gehiago egotea, eta lankideek euskaraz idatzitako artikuluak beren horretan ematea. Dena dela, eta zenbakietako euskarazko testu-masa bataz beste zenbatekoa izan den kalkulurik egin ez badugu ere, ez dago zalantzarik gaztelania izan dela nabarmenki nagusi.

Euskarazko artikuluez gain, bestalde, zabaldu ahal izan da zerbait euskararen presentzia aldizkarian, erdarazko idazlanen laburpentxoak eskainiz edota testutik ateratako esaldi esanguratsuak leihatilatxotan euskaraz jarritz. Lan editorial hori nabarmentzekoa eta txalotzekoa izan da, beti eta sistematikoki egin ez baldin bada ere. Eta erredakzioaren jokabideari begiratuz, esan beharra dago euskararen tratamendu diglosikoari ihes egin nahi izan diola aldizkariak, editorialak gaztelaniaz nahiz euskaraz idatziz, eta euskararen presentzia bigarren mailako inolako txokotara mugatu gabe.

Hogeita hamar urte joan dira; eta bidean dabil ibili euskararen normalkuntza soziala, aurrerabiderik eginez zalantzarik gabe urte horietan; bestalde, euskal idazleak eta irakurleak ere ugaritu egin dira, gure aldizkariaren lankide eta irakurleen artean ere bai seguruenik. Galdetzekoa da orduan: H-2000-E aldizkariak berak zenbaterainoko aurrerabiderik egin du hogeita hamar urteotan, ez bakarrik euskal gizartearen ibilbideari jarraitzeko bakarrik, eta bai horren aitzindari izateko?

Beharrezkoa da horrelakoetan tentsioari eustea... Horri begira du sinatua gure aldizkariak “Bai euskarari” hitzarmena, euskara erabiltzen duten erakunde eta taldeekin Kontseiluak eskaintzen duena –eta urtero gainditu ditu ziurtagiria jaso ahal izateko “azterketa” eta kontrolak–. Hiru mailatakoa izan daiteke hitzarmen hori: Beherenekoak “Bidean” da, euskara neurri batez erabili eta bultzatzen dutenentzat; “Guk zerbitzua euskaraz” da bigarrena, bezeroei euskarazko zerbitzua eskaintzen dietenentzat; eta gorena “Guk zerbitzua eta lana euskaraz” da, zerbitzua euskaraz eskaintzeaz gain barneko lan eta harremanetan ere euskara erabiltzen dutenentzat.

H-2000-E aldizkari honek beherenekoak du sinatua: “Bidean”. Bere zerbitzua –aldizkaria– euskaraz eskaintzerik ez baldin badu ere –oraingoz–, bide luzea egin daiteke egiteko “Bidean”...